

Formy sprawowania władzy przez naród i podstawowe instytucje demokracji. Władza ustawodawcza

- [Wprowadzenie](#)
- [Przeczytaj](#)
- [Schemat](#)
- [Sprawdź się](#)
- [Dla nauczyciela](#)

Bibliografia:

- Źródło: Kacper Nowina-Konopka, *Weto dla biernej demokracji. Czy w Polsce sprawdzi się referendum abrogacyjne?*, 20.05.2020 r., dostępny w internecie: klubjagiellonski.pl [dostęp 29.07.2020 r.].

- Źródło: Aldona Podolska-Meducka, *Historia polskiego Senatu*, 2016 r., dostępny w internecie: senat.gov.pl [dostęp 29.07.2020 r.].
- Źródło: Agata Błuj, Oktawiusz Chrzanowski, Ewa Stokłuska, Katarzyna Wyrwińska, *Co to są konsultacje społeczne?*, dostępny w internecie: poradnik.ngo.pl [dostęp 29.07.2020 r.].
- Źródło: *Konstytucja Republiki Francuskiej z 1958 r.*, tłum. Wiesław Skrzydło, dostępny w internecie: libr.sejm.gov.pl [dostęp 10.04.2020 r.].
- Źródło: *Ustawa zasadnicza Republiki Federalnej Niemiec*, tłum. Bogusław Banaszak, Agnieszka Malicka, dostępny w internecie: biblioteka.sejm.gov.pl [dostęp 10.04.2020 r.].
- Źródło: Agata Kunicka-Goldfinger, Joanna Piłat, Maciej Podbielkowski, *Repetytorium. Wiedza o społeczeństwie. Liceum – poziom podstawowy i rozszerzony*, Warszawa – Bielsko-Biała 2011, s. 168.

Formy sprawowania władzy przez naród i podstawowe instytucje demokracji. Władza ustawodawcza

Źródło: Pixabay, domena publiczna.

Materiał jest częścią serii „**Repetitorium**”.

W tym materiale powtórzmy wiadomości z jednego z działów wiedzy o społeczeństwie. Powtórzenie opierać się będzie na zestawie ćwiczeń interaktywnych z zakresu formy sprawowania władzy przez naród, podstawowych instytucji demokracji i władzy ustawodawczej oraz pracy z tekstami źródłowymi i multimediami. W dalszej części znajdują się dokładniejsze informacje na temat tego, jak czytać polecenia oraz odpowiadać na pytania. Podpowiadamy, na co warto zwrócić uwagę.

Twoje cele

- Scharakteryzujesz władzę ustawodawczą.
- Przeanalizujesz typy poleceń do ćwiczeń dotyczących form sprawowania władzy przez naród, podstawowych instytucji demokracji oraz władzy ustawodawczej.
- Ocenisz swoją wiedzę, wykonując zestaw ćwiczeń.

Przeczytaj

Ćwiczenia

W powtórkowych lekcjach skupimy się na części poświęconej pytaniom. Odnoszą się one do wielu różnych materiałów źródłowych (nie tylko tekstów oraz ilustracji, ale również map, tabel czy wykresów itp.). Przede wszystkim musisz dokładnie zapoznać się z materiałami źródłowymi, ale także zwrócić uwagę na polecenia. Poniżej przybliżamy, jak rozumieć polecenia w zadaniach różnego typu:

Pamiętajcie, że odpowiedź musi odnosić się do źródła – błędem jest bazowanie wyłącznie na swojej wiedzy i zignorowanie podanego źródła. Chodzi bowiem o to, aby osoba odpowiadająca na pytanie umiejętnie połączyła analizę materiału źródłowego z własną wiedzą. Nie bójcie się korzystać z posiadanych informacji i zawsze odwołujcie się do podanych źródeł. Pamiętajcie również o tym, by wczytywać się w polecenia – czasem wiedza własna nie jest potrzebna, czasem tekst to tylko inspiracja, a innym razem należy połączyć wiedzę z interpretacją tekstu.

Formy sprawowania władzy przez naród

Można wyróżnić pośrednie i bezpośrednie formy sprawowania władzy przez naród.

Pośrednie:

- Wybór organów władzy: parlamentu, a w demokracjach prezydenckich – także szefa państwa łączącego role głowy państwa i szefa rządu.

Bezpośrednie:

- **Referendum**: można je podzielić na kilka typów według poniższych kryteriów.

Rodzaje referendum ze względu na:
podmioty uprawnione do rozpisywania referendum

Rodzaje referendum ze względu na:	
inicjowane odgórnie: przez władzę ustawodawczą (parlament, grupa posłów) lub wykonawczą (prezydent, rząd)	inicjowane oddolnie: przez obywateli (z zastrzeżeniem minimalnej liczby inicjatorów koniecznej do wszczęcia procedury)
prawną formę przedmiotu konsultacji	
referenda ustawodawcze: przedmiotem rozstrzygnięcia jest konkretny projekt aktu prawnego	referendum indykacyjne: głosujący opowiadają się w nim za lub przeciw określonym tezom polityczno-prawnym zredagowanym w formie pytań przez inicjatorów (np. „Czy jesteś za wyborem prezydenta w drodze wyborów powszechnych?”, „Czy akceptujesz program powszechnej prywatyzacji służby zdrowia?”)
moc prawną	
referenda stanowiące: ich wynik jest wiążący dla władz	referenda konsultacyjne: ich wynik wskazuje władzom pożądany kierunek działania
sposób rozpisania	
obligatoryjne: muszą być rozpisane w razie wystąpienia przesłanek	fakultatywne: ich rozpisanie zależy od woli inicjatorów

Referenda odgórne, zwłaszcza te rozpisywane przez władzę wykonawczą, są instrumentem arbitrażowym w jej sporach z władzą ustawodawczą lub między pionami władzy wykonawczej. Pozwalają bowiem odwołać się do oceny wyborców ponad przedstawicielstwem narodowym, jakim jest parlament, a w przypadku sukcesu wzmacniają mandat do rządzenia.

Referenda oddolne służą dodatkowej kontroli społeczeństwa nad władzą i ograniczają arbitralność rządu, a dla opozycji są środkiem gwarantującym uwzględnienie jej współdziałania w rządach. Instytucja referendum oddolnego jest szczególnie popularna w Szwajcarii.

- **Inicjatywa ludowa:** jest to prawo wniesienia przez określoną liczebnie grupę obywateli projektu ustawy, który musi zostać rozpatrzony przez parlament w określonym terminie. Przedstawicielom inicjatorów zapewniony jest udział w procesie legislacyjnym (wystąpienie w parlamencie, zgłaszanie poprawek). Konstytucja RP przyznaje prawo inicjatywy ludowej grupie stu tysięcy wyborców.
- **Weto ludowe:** jest to możliwość uchylecia ustawy w drodze referendum z inicjatywy obywateli.
- **Recall:** jest to odwołanie z określonej funkcji rozstrzygane w drodze referendum.

Podstawowe instytucje demokracji

Władza ustawodawcza

Funkcję władzy ustawodawczej pełni parlament, który rozwinął się ze zgromadzeń stanowych powstających w Europie między XIII a XIV w.

Parlamente mogą być jednoizbowe (unikameralne) lub dwuizbowe (bikameralne). Parlamente dwuizbowe występują w państwach federalnych i niektórych unitarnych. W państwie federalnym struktura parlamentu odzwierciedla złożoną strukturę państwa. Izba niższa jest reprezentacją państwa jako całości, a podział mandatów między okręgi jest proporcjonalny do liczby wyborców. Izba wyższa reprezentuje natomiast części składowe (stany, landy, kantony) – każda z nich z reguły dysponuje tą samą liczbą mandatów. Zasada ta ma przeciwdziałać majoryzowaniu (narzucaniu woli) słabszym przez liczniejszych i wyrażać ideę równości poszczególnych podmiotów federacji. W państwach federalnych obie izby są z reguły równouprawnione co najmniej w zakresie stanowienia ustaw. Oznacza to, że decyzja może zapaść jedynie pod warunkiem zaakceptowania wniosku w jednakowej wersji przez obie izby.

Druga izba w państwach unitarnych pełni funkcję tzw. izby refleksji i rozważań. Ma z reguły słabszą pozycję od pierwszej: może np. mieć mniejsze kompetencje (np. brak wpływu na powołanie i odwołanie rządu), a jej stanowisko w sprawach legislacyjnych może być przełamane przez izbę niższą (ewentualnie przy podwyższonym progu większości w ponownym głosowaniu, np. do 3/5 lub 2/3 głosów). Druga izba może być wybierana na innych zasadach niż pierwsza (np. niezależne kadencje, rotacyjna wymiana składu, wybory pośrednie, reprezentacja samorządu).

W państwach federalnych druga izba pełni również funkcję izby oporu, co oznacza, że może blokować projekty lub wносить do nich swoje poprawki.

Zasadniczą funkcją parlamentu jest reprezentacja narodu jako suwerennego podmiotu władzy. W demokracjach prezydenckich parlament głównie stanowi prawo (władza ustawodawcza) oraz sprawuje kontrolę nad władzą wykonawczą pod względem przestrzegania prawa (odpowiedzialność konstytucyjna).

W demokracjach parlamentarnych jego rola jest znacznie większa i ważniejsza. Obok funkcji ustawodawczej pełni funkcje kreacyjne (decydujący wpływ na skład rządu, a niekiedy także innych organów władzy). Funkcje kontrolne w stosunku do rządu są znacznie poszerzone. Obejmują nie tylko kontrolę konstytucyjności, ale również kontrolę polityczną nad wszystkimi aspektami jego działań (ocena i wybór celów, środków działań, aspekt zaufania personalnego). Uchwalenie wotum nieufności nie wymaga ze strony izby spełnienia żadnych dodatkowych warunków.

Władza ustawodawcza to pierwsza (obok wykonawczej i sądowniczej) z trzech głównych rodzajów władz. W Polsce sprawują ją sejm i senat. Do kompetencji sejmu należy głównie stanowienie prawa, kontrola rządu i kompetencje kreacyjne (wybór lub powoływanie określonych władz). Senat z kolei pełni funkcję izby refleksji, a w określonych sytuacjach izby oporu (biorąc udział w procesie ustawodawczym). Sejm ma jednak decydujący głos w kwestii treści ustaw.

Bez względu na rodzaj większości do podjęcia decyzji konieczne jest kworum. Oznacza ono liczbę członków, których obecność jest niezbędna, aby podjęta decyzja była prawomocna.

Najczęściej spotyka się następujące rodzaje większości:

Czasami większość definiowana jest nie w odniesieniu do liczby biorących udział w głosowaniu, lecz w stosunku do ogółu uprawnionych, np. większość składu danego gremium (większość ustawowej liczby posłów), kwalifikowana większość składu (np. 2/3 ustawowej liczby posłów). Większość ta jest zarazem określeniem samego kworum: aby w Sejmie RP spełniony był np. warunek pierwszy, w głosowaniu musi wziąć udział 231 posłów i wszyscy muszą oddać głosy na „tak”.

Ważne!

Immunitet to rodzaj szczególnego statusu przyznanego osobie pełniącej określoną funkcję. Wyróżnia się immunitet formalny i materialny. Immunitet formalny nie jest wyłączeniem odpowiedzialności za naruszenie prawa (np. popełnienie wykroczenia lub przestępstwa), lecz polega na czasowym zawieszeniu jego ścigania. Odblokowanie postępowania uzależnione jest od zgody niezależnego organu władzy lub organu, w którego skład wchodzi osoba objęta takim immunitetem. Immunitet formalny jest też z zasady czasowy – przysługuje na okres sprawowania danej funkcji. Immunitet materialny polega na wyłączeniu określonego rodzaju odpowiedzialności (karnej lub cywilnej) za czyny konkretnego rodzaju. Jest z zasady trwały: wykluczenie odpowiedzialności trwa także po zakończeniu sprawowania danej funkcji. Immunitetem materialnym objęci są w Polsce posłowie, którzy nie ponoszą odpowiedzialności karnej za działania wchodzące w zakres wykonywania przez nich mandatu (np. przeprowadzone głosowania, treść przemówień).

Słownik

demokracja parlamentarna

ustrój polityczny, w którym uprawnieni do głosowania wybierają parlamentarzystów jako swoich przedstawicieli (w Polsce – posłów i senatorów)

referendum

głosowanie ludowe; główna instytucja demokracji bezpośredniej; w referendum pełnoprawni obywatele wypowiadają się w drodze głosowania powszechnego w sprawach o istotnym znaczeniu publicznym

Schemat

Polecenie 1

Zapoznaj się z zasadami wyboru, organizacji i działania parlamentu. Zastanów się, czy któreś z nich wzbudzają kontrowersje.

Zasady wyboru, organizacji i działania parlamentu

Źródło: Englishsquare.pl sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

Ćwiczenie 1

Przywołaj przykład sytuacji, w której zaszło podejrzenie łamania którejs z zasad wyboru, organizacji lub działania parlamentu.

Sprawdź się

Pokaż ćwiczenia:

Materiał źródłowy do ćwiczeń nr 1–3.

« *Ustawa zasadnicza Republiki Federalnej Niemiec*

Art. 54

1. Prezydenta Federalnego wybiera Zgromadzenie Federalne bez dyskusji.
2. Wybrany może być każdy Niemiec, który ma prawo wyborcze do Parlamentu Federalnego i ukończył czterdziesty rok życia. (...)
3. Zgromadzenie Federalne składa się z członków Parlamentu Federalnego i w równej liczbie z członków wybranych przez przedstawicielstwa ludowe krajów na zasadach wyborów proporcjonalnych. (...)

Art. 62

Rząd Federalny składa się z Kanclerza Federalnego oraz z ministrów federalnych.

Art. 63

1. Kanclerza Federalnego wybiera Parlament Federalny na wniosek Prezydenta Federalnego bez dyskusji.
2. Wybrany jest ten, kto uzyska głosy większości członków Parlamentu Federalnego. Elekta mianuje Prezydent Federalny.
3. Jeśli proponowany kandydat nie zostanie wybrany, to Parlament Federalny może w ciągu 14 dni od głosowania wybrać Kanclerza Federalnego więcej niż połową swoich członków.
4. Jeśli wybór nie nastąpi w tym terminie, to przeprowadza się niezwłocznie nowe głosowanie, w którym wybrany jest ten, kto uzyskał najwięcej głosów. Jeśli wybrany uzyskał głosy większości członków Parlamentu Federalnego, to Prezydent Federalny musi

mianować go w ciągu siedmiu dni po wyborze. Jeśli wybrany nie osiągnął tej większości, to wówczas Prezydent Federalny winien w ciągu siedmiu dni mianować go albo rozwiązać Parlament Federalny.

Art. 64

1. Ministrowie federalni są mianowani i zwalniani na wniosek Kanclerza Federalnego przez Prezydenta Federalnego.

Art. 67

1. Parlament Federalny może wyrazić Kanclerzowi Federalnemu wotum nieufności tylko w ten sposób, że większością swoich członków wybierze następcę oraz zwróci się do Prezydenta Federalnego o zwolnienie Kanclerza Federalnego. Prezydent Federalny obowiązany jest przychylić się do wniosku i mianować elekta.
2. Między wnioskiem a wyborem musi upłynąć 48 godzin.

Art. 68

1. Jeśli wniosek Kanclerza Federalnego o udzielenie mu wotum zaufania nie uzyska zgody większości członków Parlamentu Federalnego, wtedy Prezydent Federalny na wniosek Kanclerza Federalnego może rozwiązać Parlament Federalny w ciągu 21 dni. Prawo rozwiązania wygasa, jeśli Parlament Federalny wybierze większością swoich członków innego Kanclerza Federalnego.
2. Między wnioskiem a głosowaniem musi upłynąć 48 godzin.

Źródło: *Ustawa zasadnicza Republiki Federalnej Niemiec*, tłum. Bogusław Banaszak, Agnieszka Malicka, dostępny w internecie: biblioteka.sejm.gov.pl [dostęp 10.04.2020 r.].

Ćwiczenie 1

Wskaż, kto pełni funkcję szefa rządu w Republice Federalnej Niemiec.

Prezydent Federalny i Kanclerz razem

Przewodniczący Bundestagu

Kanclerz

Prezydent Federalny

Ćwiczenie 2

Wskaż, kto wybiera głowę państwa, a kto szefa rządu.

Ćwiczenie 3

Wyjaśnij, na czym polega egzekwowanie odpowiedzialności politycznej wobec szefa rządu.

Ćwiczenie 4

Przyporządkuj do odpowiednich grup poniższe stwierdzenia.

Opisują system prezydencki:

Nie dotyczą systemu prezydenckiego:

Istnieje kilka ośrodków władzy wykonawczej

Funkcje głowy państwa i szefa rządu sprawuje ta sama osoba.

Głowa państwa może skrócić kadencję parlamentu.

Akty wydawane przez prezydenta wymagają zawsze kontrasygnaty.

Ministrowie ponoszą odpowiedzialność polityczną przed głową państwa.

Prezydent ponosi odpowiedzialność konstytucyjną.

Ćwiczenie 5

Wskaż, które stwierdzenia dotyczące systemu kanclerskiego są prawdziwe, a które fałszywe.

Stwierdzenie	Prawda	Fałsz
Szef rządu jest zarazem głową państwa.	☐	☐
Ministrowie ponoszą odpowiedzialność polityczną przed szefem rządu.	☐	☐
Parlament może zmienić rząd tylko w drodze konstruktywnego wotum nieufności.	☐	☐
Parlament jest zawsze dwuizbowy.	☐	☐
Głowa państwa może być wybierana w wyborach powszechnych.	☐	☐

Zapoznaj się z tekstem i wykonaj ćwiczenie.

((Kacper Nowina-Konopka

Weto dla biernej demokracji. Czy w Polsce sprawdzi się referendum abrogacyjne?

Referendum abrogacyjne jest w Szwajcarii instytucją stosowaną od początku wprowadzenia takiej możliwości. W latach 1848-2015 pod głosowanie poddano obowiązywanie konkretnych aktów prawnych aż 176 razy (98 razy zagłosowano na tak, natomiast 78 na nie).

W latach 2010-2015 przeprowadzono procedurę 11 razy. Dzięki temu, że w tym wypadku nie jest wprowadzony próg frekwencji decydujący o obligatoryjnym charakterze wyników referendum i do podjęcia decyzji wystarczy zwykła większość głosów, 6 razy za pomocą tej procedury odrzucono obowiązujące akty prawne, dotyczące m.in. zasad azylu i nowelizacji prawa pracy.

Źródło: Kacper Nowina-Konopka, *Weto dla biernej demokracji. Czy w Polsce sprawdzi się referendum abrogacyjne?*, 20.05.2020 r., dostępny w internecie: klubjagiellonski.pl [dostęp 29.07.2020 r.].

Podaj nazwę formy demokracji bezpośredniej opisanej w tekście.

Zapoznaj się z tekstem i wykonaj ćwiczenie.

**((Oktawiusz Chrzanowski, Ewa Stokłuska, Katarzyna Wyrwińska, Agata Błuj
*Co to są konsultacje społeczne?***

Konsultacje społeczne są sposobem uzyskiwania opinii, stanowisk, propozycji itp. od instytucji i osób, których w pewien sposób dotkną – bezpośrednio lub pośrednio – skutki proponowanych przez administrację działań. (...)

W ramach konsultacji przedstawiciele władz mogą przedstawiać obywatelom swoje plany dotyczące np. aktów prawnych (ich zmiany lub uchwalania nowych), inwestycji lub innych przedsięwzięć, które będą miały wpływ na życie i pracę obywateli, wysłuchiwać ich opinii na ten temat oraz informować o ostatecznych decyzjach, które zostaną podjęte.

Źródło: Agata Błuj, Oktawiusz Chrzanowski, Ewa Stokłuska, Katarzyna Wyrwińska, *Co to są konsultacje społeczne?*, dostępny w internecie: poradnik.ngo.pl [dostęp 29.07.2020 r.].

Wyjaśnij, dlaczego konsultacje społeczne nie są uznawane za formę demokracji bezpośredniej.

Zapoznaj się z tekstem i wykonaj ćwiczenie.

((Aldona Podolska-Meducka

Historia polskiego Senatu

Druga Izba polskiego parlamentu powstała z Rady Królewskiej, która funkcjonowała przy monarsze od połowy XIV w. (...)

Początkowo Senat w Sejmie nie miał pozycji samodzielnej i równoprawnej z Izbą Poselską. Sytuację zmieniła konstytucja Nihil novi (łac.: nic nowego) z 1505 r., zgodnie z którą król nie mógł stanowić nowego prawa bez zgody stanów sejmujących, czyli Sejmu. (...)

Po odzyskaniu niepodległości w 1918 r. dopiero konstytucja marcowa z 1921 r. umożliwiła przeprowadzenie wyborów do Senatu, ustanawiając władzę ustawodawczą w postaci dwuizbowego parlamentu. (...)

Po zakończeniu II wojny światowej sytuacja polityczna w Polsce radykalnie się zmieniła. Władze komunistyczne zmierzały do likwidacji dwuizbowego parlamentu. (...)

W wyniku porozumień Okrągłego Stołu z 5 kwietnia 1989 r., które zapoczątkowały zmiany ustrojowe Polski, przywrócono Senat, a także urząd prezydenta. (...)

Konstytucja RP z 2 kwietnia 1997 r. utrzymała dwuizbowość władzy ustawodawczej w Polsce.

Źródło: Aldona Podolska-Meducka, *Historia polskiego Senatu*, 2016 r., dostępny w internecie: senat.gov.pl [dostęp 29.07.2020 r.].

Wyjaśnij, dlaczego Senat RP, mimo znacznie mniejszych uprawnień, jest uznawany za izbę wyższą polskiego parlamentu.

Dla nauczyciela

Autorka: Dorota Czarny

Przedmiot: wiedza o społeczeństwie

**Temat: Formy sprawowania władzy przez naród i podstawowe instytucje demokracji.
Władza ustawodawcza**

Grupa docelowa: III etap edukacyjny, liceum, technikum, zakres podstawowy, zakres rozszerzony

Podstawa programowa:

Zakres podstawowy

III. Organy władzy publicznej w Rzeczypospolitej Polskiej.

Uczeń:

4) przedstawia strukturę oraz organizację pracy Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i Senatu Rzeczypospolitej Polskiej (prezydium, komisje, kluby i koła; kworum, rodzaje większości) oraz status posła, w tym instytucje mandatu wolnego i immunitetu; wymienia kompetencje Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i Senatu Rzeczypospolitej Polskiej oraz Zgromadzenia Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej.

Zakres rozszerzony

VIII. Modele sprawowania władzy.

Uczeń:

7) charakteryzuje funkcje legislatywy: ustrojodawczą, ustawodawczą, kontrolną i kreacyjną; wskazuje kompetencje parlamentu w Rzeczypospolitej Polskiej w ramach poszczególnych funkcji; podaje przykłady państw z parlamentem jednoizbowym i dwuizbowym.

X. Kontrola władzy.

Uczeń:

3) rozróżnia formy immunitetu (formalny, materialny); analizuje wady i zalety tych instytucji.

Kształtowane kompetencje kluczowe:

- kompetencje w zakresie rozumienia i tworzenia informacji;
- kompetencje cyfrowe;

- kompetencje osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się;
- kompetencje obywatelskie.

Cele operacyjne:

Uczeń:

- charakteryzuje władzę ustawodawczą;
- analizuje typy poleceń do ćwiczeń dotyczących form sprawowania władzy przez naród, podstawowych instytucji demokracji oraz władzy ustawodawczej;
- ocenia swoją wiedzę, wykonując zestaw ćwiczeń.

Strategie nauczania:

- konstruktywizm.

Metody i techniki nauczania:

- burza mózgów;
- analiza tekstu źródłowego;
- wzajemne odpytywanie się;
- odpowiadam za ciebie;
- rozmowa nauczająca z wykorzystaniem ćwiczeń interaktywnych;
- kostka mentalna.

Formy zajęć:

- praca indywidualna;
- praca w parach;
- praca w grupach;
- praca całego zespołu klasowego.

Środki dydaktyczne:

- komputery z głośnikami i dostępem do internetu, słuchawki;
- zasoby multimedialne zawarte w e-materiale;
- tablica interaktywna/tablica, pisak/kreda;
- flipcharty i markery;
- pudełko na pytania;
- kartki z cyframi (tyle kartek ile grup).

Przebieg zajęć:

Faza wstępna

1. Uczniowie mają za zadanie zapoznać się z tematem w e-materiale w celu aktywnego uczestnictwa w lekcji i przygotowania 3 pytań, które zapisują na oddzielnych kartkach.
2. Przedstawienie tematu i cele lekcji.
3. Chętni/wybrani uczniowie wyjaśniają, co to jest immunitet i kto jest nim objęty.
4. Prowadzący informuje, że uczniowie będą pracować w grupach 4-5-osobowych.

Faza realizacyjna

1. Każda grupa ma przydzielony numer, aby w późniejszej fazie lekcji można było wskazać, kto ma odpowiadać na pytanie lub je zadawać. Grupy otrzymują także kartki i markery.
2. Nauczyciel wyznacza czas, w którym grupy pracują z e-materiałem. Wyjaśniają i tłumaczą sobie wzajemnie utrwalany materiał, weryfikują pytania, które każdy przygotował przed zajęciami, i układają nowe.
3. Podczas pracy uczniów nauczyciel przygotowuje tabelę, w której będzie zapisywać punktację poszczególnych grup.
4. Po wyznaczonym czasie nauczyciel wspólnie z uczniami ustala kryterium oceniania za udzielone odpowiedzi i zasady, według których będą odpowiadać. Grupa, która zadaje pytanie, wybiera osobę do odpowiedzi. Jeśli wybrana osoba będzie miała problem z odpowiedzią, może poprosić o pomoc kogoś ze swojej grupy. Po udzieleniu odpowiedzi następuje przyznanie punktów przez grupę zadającą pytanie. Ta sama grupa uzasadnia również, dlaczego przyznała tyle punktów.

Podczas pracy uczniów nauczyciel jest tylko koordynatorem działań i obserwatorem, w razie konieczności wyjaśnia sporne kwestie.

5. Klasa do gry używa zarówno pytań przygotowanych przez uczniów w domu, jak i tych, które uczniowie opracowali w czasie lekcji.
6. Gdy grupy wyczerpią wszystkie przygotowane pytania, następuje podsumowanie.

Faza podsumowująca

1. Nauczyciel wskazuje ćwiczenia do wykonania z e-materiału. Uczniowie indywidualnie lub w parach odpowiadają na pytania, następnie konsultują swoje odpowiedzi z kolegami i koleżankami. W razie konieczności wspólnie z klasą wybierają właściwą odpowiedź.
2. Grupa, która uzyska najwyższą liczbę punktów, otrzymuje oceny częściowe (nauczyciel przed pracą w grupach może przedstawić kryterium oceniania grup, wówczas wszyscy zostaną ocenieni).

Praca domowa:

Wykonanie pozostałych ćwiczeń interaktywnych z sekcji Sprawdź się.

Utrwalenie powtarzanego materiału do sprawdzianu.

Materiały pomocnicze:

Konstytucja Republiki Francuskiej z 1958 r., tłum. Wiesław Skrzydło, libr.sejm.gov.pl.

Ustawa zasadnicza Republiki Federalnej Niemiec, tłum. Agnieszka Malicka, Bogusław Banaszak, biblioteka.sejm.gov.pl.

Wskazówki metodyczne opisujące różne zastosowania multimedium:

Uczniowie mogą wykorzystać ilustrację interaktywną do przygotowania własnej prezentacji na temat działania parlamentów w różnych krajach.